

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 17.08.2026 § 216

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 17.08.2026

§ 216

Lausunto valtiovarainministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

3841/03.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Mörsky Tiina, p. 050 358 6502

Controller Markkola Katja, p. 050 383 6456

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa lausuntonaan valtiovarainministeriölle perusteluosassa esitetyn lausunnon.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kuntalain (410/2015) 38–39 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan taloutta, vastaa kunnan taloudenhoidosta, huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja valvoo kunnan etua. Lahden kaupungin hallintosäännön 31 § mukaan valtion pyytämät

lausunnot antaa kaupungin kannalta yleisen tai laajan merkityksen omaavissa asioissa kaupunginhallitus.

Valtiovarainministeriö on 30.6.2026 (VN/13996/2026) pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan vuonna 2027 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävän indeksikorotuksen vaikutusta rajoitettaisiin 2,8 prosenttiyksiköllä hallitusohjelmassa päätetyn yhden prosenttiyksikön sijaan. Rajoitus kasvattaisi valtionosuuksista tehtävää vähennystä 60 miljoonalla eurolla yhteensä 93 miljoonaan euroon vuodesta 2027 alkaen. Vähennys toteutettaisiin alentamalla valtionosuusprosenttia 0,76 prosenttiyksiköllä vuoden 2026 tasosta, jolloin vaikutus olisi kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri.

Lisäksi hallituksen esitysluonnoksen mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuodesta 2026 alkaen pysyväksi päätetyn 75 miljoonan euron vähennyksen kohdentamistapaa jatkettaisiin vuonna 2026 toteutetun kohdentamistavan mukaisesti. Vähennys on kohdistettu kunnille prosentuaalisesti yhtä suurena osuutena kunkin kunnan valtionosuudesta. Vähennystä ei ole kohdistettu kuntiin, joiden peruspalvelujen valtionosuus on ennen vähennystä nolla euroa tai negatiivinen.

Hallituksen esitysluonnos liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksen tavoitteena on toteuttaa valtiontalouden sopeutustoimia. Lisäksi tavoitteena on, ettei 75 miljoonan euron vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa eikä negatiivisia valtionosuuksia.

Valtiovarainministeriö pyytää antamaan lausunnot vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 28.8.2026.

Indeksikorotuksen vaikutuksen rajoittaminen 2,8 prosenttiyksiköllä yhden prosenttiyksikön sijaan lisäisi Lahden kaupungin valtionosuusleikkausta noin 0,5 miljoonasta eurosta noin 1,5 miljoonaan euroon. Lahden kaupungin osuus 75 miljoonan euron vähennyksestä on noin 1,7 miljoonaa euroa.

Lahden kaupungin lausunto:

Lahden kaupunki katsoo, että kunnat ovat jo osallistuneet esityksen tavoitteena olevaan valtiontalouden sopeutustoimien toteuttamiseen eikä uusia valtionosuusleikkauksia tulisi tehdä. Yhteensä kuntien suorat valtionosuusleikkaukset nousevat kuluvalle hallituskaudella noin 270 miljoonaan euroon. Jatkuvat valtionosuusleikkaukset heikentävät kuntien mahdollisuuksia turvata lakisääteisten palvelujen tuottamismahdollisuudet. Lapsille ja nuorille annettavat palvelut ovat suurin osa kuntien toiminnasta, joten jatkuvat lisäleikkaukset kuntien rahoitukseen aiheuttavat säästöjä näiden palvelujen tuottamiseen, mikä vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Kuntatalouden tilanne on haastava ja sen ennustetaan pysyvän haastavana myös lähivuosina. Vaikka taloudessa näkyy piristymisen merkkejä, kuntataloudessa vaikutukset näkyvät vasta usean vuoden viiveellä. Myös pitkään korkeana pysynyt työttömyys heikentää kuntien taloutta.

Lahden kaupunki katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen tavoitteet kuntien välisten suhteellisten erojen sekä negatiivisten valtionosuuksien kasvun estämisestä toteutuvat käyttämällä esitettyä linjausta 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamiseen. Lahden kaupunki ei kuitenkaan näe hallituksen tavoitteissa selkeää perustetta sille, että yksittäisen valtionosuusleikkauksen perusteen kannattaisi poiketa valtionosuusjärjestelmän keskeisistä perusperiaatteista. Yksittäisellä valtionosuusleikkauksella ei kuitenkaan pystytä korjaamaan mahdollisia valtionosuusjärjestelmän epäkohtia.

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 17.08.2026 § 216

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan yksittäisen valtionosuusleikkauksen perusteen ei tule poiketa valtionosuusjärjestelmän keskeisistä perusperiaatteista eikä Lahden kaupunki näin ollen kannata esitettyä tapaa 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamiseen. Valtionosuusjärjestelmä tulee tarkastella ja uudistaa kokonaisuudessaan.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausunto toimitetaan valtiovarainministeriöön 28.8.2026 mennessä vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön.

Ote: Talouspalvelut